Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən şəxslər üçün keçirilən ixtisas imtahanlarının istiqamətlər üzrə
PROQRAMI

1. Daşınar əmlakın (maşın və avadanlıqların, nəqliyyat vasitələrinin, heyvan və bitkilərin və s.) qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə, yenidənqurma dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Qiymətləndirmə obyekti kimi daşınar əmlakın əsas xüsusiyyətləri. Daşınar əmlakın dəyərinə təsir edən amillərin müəyyən edilməsi. Maşın və avadanlıqların qruplaşdırılması və identifikasiyası. Standartlara uyğun olaraq maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsində müəyyən edilə bilən dəyər növləri və onlara təsir edən amillər. Maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsində tətbiq olunan təhlil üsulları. Qiymətləndirmə hesabatına tətbiq olunan minimal tələblər. Maşın və avadanlığın alternativ istifadəsi ilə əlaqədar məsrəf növləri.

Mülki qanunvericiliyə əsasən əmlak dəyəri olan, mülki dövriyyədən çıxarılmamış maddi nemətlər. Əşya münasibətləri və daşınar əmlakın digər mülkü hüququ münasibətləri.

Utilizasiya üçün bazar dəyəri. Maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsində investisiya dəyərinin tətbiqi.

Müqayisə və xərc yanaşmasından istifadə zamanı müqayisə obyektləri: analoq və oxşar faydalı xassələrə malik olan obyektlər.

Müqayisə obyektlərinin oxşarlığının şərtləri. Müqayisəli və xərc yanaşmalarının tətbiqində kommersiya düzəlişləri. "Sövdələşmə üçün endirim". Müqayisəli və xərc yanaşmalarında düzəlişlər. Ləngitmə və Çilton əmsalı.

Gəlir yanaşmasının metodları.

Maşın və avadanlıqların kütləvi qiymətləndirilməsi. Kütləvi qiymətləndirmənin nəticəsinin etibarlılığına dair tələblər.

Maşın və avadanlıqların fiziki aşınmasının və köhnəlməsinin müəyyən edilməsi. Fiziki köhnəlmənin müsbət və mənfi tərəflərinin müəyyən edilməsinin ekspert üsulu. Təyin edilmiş xidmət müddətinə əsasən orta (statistik) effektiv xidmət müddətinin müəyyən edilməsi. Maşın və avadanlıqların kütləvi qiymətləndirilməsi zamanı aşınmanın təyin edilməsi xüsusiyyətləri. Maşın və avadanlıqların effektiv istifadə müddətinin hesablanması. Qalıq dəyərin və utilizasiya dəyərinin müəyyən edilməsi üsulları. Xərc yanaşması əsasında maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsi metodları. Müqayisəli yanaşmanın tətbiqi və analoji obyektlərin seçilməsi prinsipləri . Gəlir yanaşmasının maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsində tətbiqi. Lizinq obyektlərinin qiymətləndirilməsi xüsusiyyətləri. Gömrük və vergi amillərinin avadanlıqların dəyərinə təsiri. Girov məqsədilə maşın və avadanlıqların qıymətləndirilməsi. Funksional və iqtisadi köhnəlmənin müəyyən edilməsi üsulları. Funksional köhnəlmənin texnoloji gerilik əsasında qiymətləndirilməsi. İqtisadi köhnəlmənin xarici amillərin təsiri ilə müəyyən edilməsi. Funksional köhnəlmənin aradan qaldırıla bilən və aradan qaldırıla bilməyən formaları. İstehsal gücünün azalmasının avadanlıqların dəyərinə təsiri. Bazar tələbinin dəyişməsinin iqtisadi köhnəlməyə təsiri. Enerji sərfiyyatı və istismar xərclərinin funksional köhnəlmədə rolu. Müasir texnologiyaların tətbiqinin mövcud avadanlıqların dəyərinə təsiri. Funksional və iqtisadi köhnəlmənin müqayisəli təhlili.

Bioloji aktivlərin iqtisadi mahiyyəti və qiymətləndirmə prinsipləri. Heyvanların və bitkilərin qiymətləndirilməsinin elmi əsasları. Heyvanların mənşəyə görə seçilməsi.

Damazlıq heyvanların genetik xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilməsi. Təsərrüfat heyvanlarının damazlıq məlumatları əsasında mənşəyinə görə qiymətləndirilməsi. Heyvanların seleksiya göstəricilərinin iqtisadi qiymətləndirilməsi. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının məhsuldarlıq göstəricilərinə (süd, ət, yun, yumurta və s.) görə qiymətləndirilməsi. Süd məhsuldarlığına görə qiymətləndirmə metodları. Ətlik heyvanların

canlı çəki və məhsuldarlıq göstəricilərinə görə qiymətləndirilməsi. Yunverən heyvanların keyfiyyət göstəricilərinə görə qiymətləndirilməsi. Quşçuluq təsərrüfatlarında yumurta məhsuldarlığının qiymətləndirilməsi. Heyvanların yaş, cins və sağlamlıq vəziyyətinə görə qiymətləndirilməsi.

Məhsuldar və qeyri-məhsuldar bitkilərin qiymətləndirilməsi metodları. Meyvə ağaclarının məhsuldarlıq göstəricilərinə əsasən qiymətləndirilməsi. Dekorativ və qeyri-məhsuldar bitkilərin bazar dəyərinin müəyyən edilməsi. Bitkilərin yaşına və vegetasiya dövrünə görə qiymətləndirilməsi. Torpaq-iqlim şəraitinin bitkilərin dəyərinə təsiri. Çoxillik əkinlərin iqtisadi qiymətləndirilməsi. Bağ və plantasiyaların gəlirlilik əsasında qiymətləndirilməsi. Aqrobioloji aktivlərin beynəlxalq standartlara uyğun qiymətləndirilməsi. Ağacların iqtisadi dəyərinin qiymətləndirilməsi metodları.

Bioloji aktivlərin uçotu və amortizasiyası prinsipləri. Kənd təsərrüfatında risk amillərinin bioloji aktivlərin dəyərinə təsiri. İqlim dəyişikliklərinin heyvan və bitki aktivlərinin qiymətləndirilməsinə təsiri.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (13 və 59-cu maddələr)
2. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
3. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (maddə 139, 166, 181, 184, 190, 205, 398, 592.1.1 və 597).
4. AMQS 5 – Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi
5. AMQS 7 – İstehsal vasitələrinin, maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsi
6. Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları.
7. X.H.Kazımlı, Ə.V.Panalıyev, Ə.X. Kazımova. Avtonəqliyyat vasitələrinin qiymətləndirilməsi, dərslik, Bakı, 2009.
8. Т.Г.Касьяненко, Г.А. Маховикова. Оценка стоимости машин и оборудования. Санкт-Петербург, 2021.
9. İVSC 2025
10. TEGoVA
11. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar və 300 Maşın, Avadanlıq və İnfrastruktur Obyektləri.

2. Daşınmaz əmlakın, o cümlədən torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə, yenidənqurma dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Daşınmaz əmlak anlayışı. Daşınmaz əmlak obyektinin əsas əlamətləri, təsnifatı və qiymətləndirilməsi məqsədləri. Mülki hüquq münasibətlərinin obyektləri, Mülki hüquqların və vəzifələrin əmələ gəlməsi. Mülkiyyət, sahiblik, istifadə, sərəncam hüququ, özbaşına tikinti, ümumi və paylı mülkiyyət, servitut, uzufrukt, girov və ipoteka hüququ,

Daşınmaz əmlakın qiymətləndirilməsi prinsipləri: potensial mülkiyyətçinin təsəvvürlərinə əsaslanan prinsiplər; daşınmaz əmlakın istismarı prosesindən asılı olan

prinsiplər və bazar mühitindən asılı olan prinsiplər. Daha yaxşı və səmərəli istifadə prinsipi və onun meyarları.

Daşınmaz əmlakın qiymətləndirilməsi prosesinin mərhələləri. Daşınmaz əmlak bazarına təsir edən amillər.

Daşınmaz əmlak bazarında tələb və təklif amilləri. Tələbin və təklifin həcmini müəyyən edən amillər. Daşınmaz əmlak bazarının həcminin müəyyən edilməsi.

Daşınmaz əmlakın qiymətləndirilməsinə xərc yanaşmasının ümumi xarakteristikası. Xərc yanaşmasının tətbiqinin əsas mərhələləri. Bərpa dəyərinin hesablanma metodları. Tikinti dəyərinin hesablanması və smeta dəyərinin elementləri.

Daşınmaz əmlakın köhnəlməsi və onun növləri. Fiziki köhnəlmənin hesablanmasının metodları. Səmərəli yaş, fiziki, həqiqi və iqtisadi ömür müddəti anlayışları. İqtisadi (xarici) köhnəlmənin qiymətləndirilməsi. Funksioanal köhnəlmə və onun müəyyən edilməsi. İqtisadi ömür və satışın müqayisəli təhlili metodu ilə köhnəlmə faizinin qiymətləndirilməsi. Aradan qaldırıla bilən və aradan qaldırıla bilməyən köhnəlmənin müəyyən edilməsi. Daşınmaz əmlakın məcmu köhnəlməsinin qiymətləndirilməsi metodları.

Daşınmaz əmlakın qiymətləndirilməsinə müqayisə yanaşmasının tətbiqi və məhdudlaşdırılması sahəsi. Müqayisə yanaşmasının tətbiqi mərhələləri. Müqayisə obyektlərinin (analoqların) seçilməsinin əsas meyarları.

Düzəlişlərin (faiz və dəyər düzəlişləri) hesablanması və aparılması metodları. Satış qiyməti və gəlir nisbətləri əsasında qiymətləndirmənin aparılması. Renta multiplikatoru və kapitallaşdırma əmsalı.

Daşınmaz əmlakın qiymətləndirilməsinə gəlir yanaşmasının üstünlükləri və çatışmazlıqları.

Daşınmaz əmlakın istifadəsindən gəlirin əsas növləri: potensial ümumi gəlir, həqiqi ümumi gəlir, xalis əməliyyat gəliri.

Gəlir yanaşmasının metodları. Kapitallaşdırma metodu ilə qiymətləndirmənin aparılmasının əsas mərhələləri. Qalıq metodu ilə gəlirin kapitallaşdırılması. Terminal dəyər və onun müəyyən edilməsi. Torpaq və binalar üçün qalıq texnikası metodu.

Pul axınlarının diskontlaşdırılması (PAD) metodunun tətbiqi halları və mərhələləri.

AMQS 5 – Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi.

Qiymətləndirmə obyekti kimi torpaq sahələrinin xüsusiyyətləri. Vahid torpaq fondu və onun tərkibi. Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində hüquqları. Torpaq sahələrinin bazar, investisiya və ləğvetmə dəyəri. Torpaq sahələrinin fərdi və kütləvi qiymətləndirilməsi. Torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsi məqsədləri.

Torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsinin normativ-hüquqi bazası. Torpaq sahəsinin kateqoriyaları və təyinatı üzrə qiymət meyarları.

Torpağın qiymətəndirilməsinə yanaşmalar və onlara aid olan metodların tətbiqi alqoritmi.

Ədəbiyyat

1. “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

2. “Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

3. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (135-141, 144-159, 166-172, 178-180, 226-234, 238-249, 255-260, 263-268 aralıqlarında olan maddələr)

4. Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi (36, 37, 38, 87, 88, 89, 96, 97, 98, 999, 100, 104 və 105-ci maddələr).

5. Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi (53, 54, 73, 88, 89, 94, 95, 96, 97, 99- cu maddələr).

6. Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi Kollegiyasının “04”dekabr 2012-ci il tarixli nömrəli qərarı.

7. X.H. Kazımlı. Qiymətləndirmənin əsasları. Dərslik, Bakı, 2008.

8. Q.S. Bayramov və b. Daşınmaz əmlakın qiymətləndirilməsi, dərs vəsaiti, Bakı, 2023.

9. Т.Г. Касьяненко. Оценка недвижимости, учебник, Москва, 2019.

10. AMQS 3 – Bazar dəyəri qiymətləndirmə bazası kimi

11. AMQS 5 – Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi

12. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar və 400 Daşınmaz Əmlaka Hüquq

3. Daşınar və daşınmaz mədəni irs nümunələrinin, mədəni sərvətlərin, tarix mədəniyyət və təbiət abidələrinin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Tarixi-mədəni irs anlayışı. Tarixi-mədəni irs obyektlərinin eyniləşdirilməsi, təsnifatı, qeydiyyatı və mühafizə üsulları. Tarixi və mədəni irs abidələrinin qiymətləndirilməsi meyarları.

Abidənin tarixi və mədəni əhəmiyyətinin müəyyən edilməsi üzrə milli və beynəlxalq yanaşmalar.

Mədəni sərvətlərin dəyər konsepsiyası. Mədəni sərvətlərin qiymətləndirilməsinin informasiya təminatı. Mədəni sərvətlərin dəyərinə təsir edən amillərin və keyfiyyət xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi. Elmi ekspertizanın üsul və prinsipləri. Mədəni sərvətlərin dəyərinin qiymətləndirilməsində ekspertiza tədqiqat metodları. Təsviri incəsənət əsərlərinin tarixinin müəyyənləşdirmə metodları.

Mədəni sərvətlərin və kolleksiya əşyalarının qiymətləndirilməsində müqayisə yanaşmasının tətbiqi.

Tarixi abidələrin inventarlaşdırılması və sənədləşdirilməsi metodları. Daşınmaz mədəni irs obyektlərinin hüquqi statusunun müəyyən edilməsi. Tarixi və mədəni irs abidələrinin qiymətləndirilməsi meyarları. Abidələrin tarixi əhəmiyyətinin müəyyən edilməsi üsulları. Abidələrin memarlıq və estetik xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi. Tarixi və mədəni irsin sosial-iqtisadi əhəmiyyətinin qiymətləndirilməsi . Abidələrin autentiklik və bütövlük göstəricilərinin müəyyən edilməsi. Tarixi və mədəni irs obyektlərinin qorunması üzrə beynəlxalq təcrübə. UNESCO tərəfindən mədəni irsin qorunması prinsipləri. Tarixi və mədəni əhəmiyyətin müəyyən edilməsində milli və beynəlxalq yanaşmalar. Mədəni sərvətlərin dəyər konsepsiyası və iqtisadi mahiyyəti. Mədəni sərvətlərin bazar və qeyri-bazar dəyəri anlayışları. Mədəni sərvətlərin qiymətləndirilməsinin informasiya təminatı. Mədəni sərvətlərin dəyərinə təsir edən əsas amillər. Əsərin müəllifi, dövrü və mənşəyinin dəyərə təsiri. Nadirlik və unikallığın mədəni sərvətlərin qiymətinə təsiri. Mədəni sərvətlərin keyfiyyət xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi. Mədəni sərvətlərin elmi ekspertizasının üsul və prinsipləri. Ekspertiza zamanı autentikliyin müəyyən edilməsi metodları. Mədəni sərvətlərin ekspertiza tədqiqat metodları. Fiziki-kimyəvi analizlərin incəsənət əsərlərinin ekspertizasında rolu. Radiokarbon və laborator analiz metodlarının tətbiqi. Təsviri incəsənət əsərlərinin tarixinin müəyyənləşdirilməsi metodları. Rəssamlıq əsərlərində üslub və texnika analizinin aparılması. İmza, material və boya analizlərinin ekspertizada tətbiqi. Saxta incəsənət əsərlərinin müəyyən edilməsi üsulları. Mədəni sərvətlərin və kolleksiya əşyalarının qiymətləndirilməsində müqayisə yanaşmasının tətbiqi. Auksion məlumatlarının müqayisəli yanaşmada istifadəsi. Antik əşyaların və kolleksiyaların bazar dəyərinin müəyyən edilməsi.

Muzey eksponatlarının qiymətləndirilməsi xüsusiyyətləri. Şəxsi kolleksiyaların iqtisadi və mədəni dəyərinin müəyyən edilməsi. Numizmatik və filatelik kolleksiyaların qiymətləndirilməsi üsulları. Əlyazmaların və qədim kitabların qiymətləndirilməsi meyarları. Xalça və dekorativ-tətbiqi sənət nümunələrinin qiymətləndirilməsi. Mədəni sərvətlərin sığorta məqsədilə qiymətləndirilməsi. Mədəni sərvətlərin investisiya obyekti kimi qiymətləndirilməsi.

Təbiət abidələri qiymətləndirmə obyekti kimi. Təbiət abidələrinin təsnifatı və hüquqi statusu. Təbiət abidələrinin reytinqinin müəyyən edilməsi üsulları. Təbiət abidələrinin ekoloji dəyərinin müəyyən edilməsi. Təbiət abidələrinin turistik potensialının qiymətləndirilməsi. Təbiət abidələrinin ekoloji-turistik dəyərinin müəyyən edilməsi. Biomüxtəlifliyin təbiət abidələrinin dəyərinə təsiri. Landşaft və geoloji xüsusiyyətlərin qiymətləndirilməsi metodları. Ekoturizmin təbiət abidələrinin iqtisadi dəyərinə təsiri. Təbiət abidələrinin davamlı istifadəsi və mühafizəsi prinsipləri. Mədəni və təbii irsin inteqrasiyalı

qiymətləndirilməsi yanaşmaları. Tarixi-mədəni irs obyektlərinin rəqəmsal xəritələşdirilməsi və məlumat bazalarının yaradılması. 3D modelləşdirmə və rəqəmsal texnologiyaların irs obyektlərinin qiymətləndirilməsində tətbiqi. Mədəni sərvətlərin qanunsuz dövriyyəsinin qiymətləndirməyə təsiri. Müharibə və təbii fəlakətlərin mədəni irs obyektlərinin dəyərinə təsiri.

Ədəbiyyat

1. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

2. Silahlı erməni təcavüzü: Azərbaycan Respublikasının itki və tələfatları İtki və tələfatların qiymətləndirilməsində beynəlxalq təcrübə və metodoloji yanaşmalar. Bakı, 2016

3. "Azərbaycan Respublikasında mədəni irs nümunələrinin qorunması, bərpası və istifadəsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı, Bakı şəhəri, 14 iyul 2015-ci il № 266

4. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. (5, 6, 7,10, 16,)

5. "Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

6. X.H. Kazımlı. Qiymətləndirmənin əsasları. Dərslik, Bakı, 2008

7. AMQS 3 – Bazar dəyəri qiymətləndirmə bazası kimi

8. AMQS 5 – Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi

9. UNESCO (2020), Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention: https://whc.unesco.org/en/guidelines/

10. UNESCO (1972), Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage: https://whc.unesco.org/en/conventiontext/

11. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar

4. Müəssisələrin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə, yenidənqurma dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Mülki qanunvericilikdə müəssisə anlayışı. Biznes (müəssisə) qiymətləndirmə obyekti kimi. Biznesin qiymətləndirilməsi prinsipləri, yanaşmaları və üsulları. Biznesin qiymətləndirilməsinin məqsədləri və biznes dəyərinin növləri. Biznesin bazar dəyəri. Bazar dəyərinin müəyyən edilməsi prinsipləri. Biznesin (müəssisənin) dəyərinin qeyri-bazar növləri.

Biznesin (müəssisənin) qiymətləndirilməsində gəlir yanaşmasının əsas xüsusiyyətləri (prinsirlər, üstünlükləri və çatışmazlıqlar və s.). Gəlir yanaşmasının metodları və onların tətbiqi halları.

Diskontlaşdırma metodu və onun tətbiqi halları. Diskont dərəcəsinin müəyyən edilməsi. Müəssisənin pul axınlarının diskontlaşdırılması metodu ilə qiymətləndirilməsi mərhələləri. Pul axını modelinin seçilməsi.

Kapital aktivlərinin qiymətləndirilməsi modeli. Biznes risklər və qiymətləndirmədə onların uçotu metodologiyası.

Kapitallaşdırma dərəcəsinin iqtisadi məzmunu və müəyyən edilməsi. Müxtəlif obyektlər üçün kapitallaşdırma dərəcəsinin müəyyən edilməsi. Biznesdən əldə olunan gəlirlərin növləri. Kapitallaşdırma metodunun bazası. Rekapitallaşdırma metodları. Müəssisənin qalıq (terminal) dəyərinin müəyyən edilməsi üsulları.Terminal dəyərin yekun biznes dəyərinə təsiri.

Müəssisənin qiymətləndirilməsində İnvud, Rinqo və Hoskold metodları və onların tətbiqi qaydaları. Aktivin xüsusiyyətinə (ömrü, risk səviyyəsi, gəlirin sabitliyi) görə uyğun modelin seçilməsi.

Kapitalın strukturu nəzərə alınmaqla müəssisənin (biznesin) qiymətləndirilməsində uçot dərəcəsinin müəyyən edilməsi. Müəssisənin qalıq dəyərinin müəyyən edilməsi.

Müəssisənin dəyərinin qiymətləndirilməsinə müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiqi sferası, üstünlükləri və çatışmazlıqları. Müqayisə yanaşmasının tətbiqi alqoritmi.Analoq müəssisələrin seçilməsi meyarları. Təshihlər, onların növləri və aparılması metodları. Ümumi renta multiplikatoru və onun müəyyən edilməsi qaydası.Müəssisənin bazar cəlbediciliyi metodu.Dividendin kapitallaşdırılması metodu. Sahəvi əmsallar metodu. Müqayisə yanaşmasının tətbiqi zamanı istifadə multiplikatorlardan (EBITDA, Qiymət/Pul axını, Qiymət/ Mənfəət və s.) istifadə metodologiyası.

Müqayisə yanaşmasının tətbiqi şərtləri və məhdudiyyətləri.Müəssisənin dəyərinin qiymətləndirilməsində düzəlişlərin aparılması qaydaları.Likvidlik və nəzarət düzəlişlərinin tətbiqi.

Biznesin (müəssisənin) qiymətləndirilməsinə xərc yanaşmasının ümumi səciyyəsi. Xərc yanaşmasının üstünlükləri və çatışmazlıqları. Biznesin qiymətləndirilməsinin xərc yanaşmasının ümumi səciyyəsi. Xərc yanaşmasının metodları: xalis aktivlərin dəyəri metodu; ləğvetmə dəyəri metodu; balans və bazar xüsusi kapital metodları. Biznesin yekun dəyərinin əsaslandırılması.

Fəaliyyətdə və inkişaf etməkdə olan müəssisələrin dəyərinin qiymətləndirilməsi üsulları. Müflisləşmə prosedurları zamanı müəssisənin və onun aktivlərinin dəyərinin qiymətləndirilməsi prinsipləri. Xüsusi kapitalın dəyərinin müəyyən edilməsi üsulları.Beta əmsalı və onun biznesin qiymətləndirilməsində rolu.

Vergi məqsədləri üçün biznesin qiymətləndirilməsi. Birləşmə və satınalma əməliyyatlarında biznesin qiymətləndirilməsi.Sinerji effektinin biznes dəyərinə təsiri. ESG faktorlarının biznes qiymətləndirilməsində rolu.International Valuation Standards Council standartlarında biznes qiymətləndirilməsi yanaşmaları. Müəssisənin qiymətləndirilməsində beynəlxalq maliyyə hesabatı standartlarından istifadə. İnflyasiya və valyuta risklərinin biznes dəyərinə təsiri.

Ədəbiyyat

1. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

2. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi (6, 9, 11, 12, 13, 33, 35, 37, 38, 50, 53, 65, 79, 89, 90, 95, 97, 103, 104, 105, 114, 151, 152, 155, 177, 198, 201, 202 və 208-cü maddələr)

3. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (43, 64, 67, 68, 69, 82, 87, 98, 99 və 100-cü maddələr)

6. AMQS 5 - Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi

7. AMQS 7 - İstehsal vasitələrinin, maşın və avadanlıqların qiymətləndirilməsi

8. İ.Q.Quliyev, S.İ.Hümbətova. Biznesin (müəssisənin) qiymətləndirilməsi, metodik vəsait, Bakı, 2015

9. Q.S.Bayramov, İ.Q.Quliyev və b. Biznesin (müəssisənin) qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi, dərs vəsaiti, Bakı, 2021

10. Есипов В.Е., Маховикова Г.А.Оценка бизнеса. Учебное пособие. 3-е изд. "Питер", 2015

11. Valuatıon measurıng and managıng the value of companıes, McKinsey & Company

12. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar və 200 Biznes və Biznesdə İştirak Hüququ

5. Qeyri-maddi əmlak obyektlərinin (əqli mülkiyyət hüququ obyektlərinin, hüquqi şəxslərin nizamnamə kapitalında (fondunda) və ümumi əmlakda paylarının və qiymətli kağızlarının, habelə tələblərin və hüquqların) qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə, yenidənqurma dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Qeyri-maddi aktivlər qiymətləndirmə obyekti kimi. Qeyri-maddi aktivlərin və əqli mülkiyyətin qiymətləndirilməsi üzrə əsas anlayışlar. Obyektlərin qeyri-maddi aktivlər kimi təsnifləşdirilməsi meyarları.

Qeyri-maddi aktivlərin və əqli mülkiyyətin qiymətləndirilməsində gəlir yanaşmasının tətbiqi: izafi dəyər metodu, royaltidən azadolma metodu, gəlirdə üstünlük (onunla və ya onsuz) metodu, "qreinfild" metodu, distribyutor metodu, xərclərə qənaət metodu. Əqli mülkiyyətin qiymətləndirilməsi üçün zəruri məlumatların hazırlanması. Gəlir göstəricisinin seçilməsi. Kapitallaşdırma və ya diskontlaşdırma prosedurundan istifadə. Risklərin uçotu və uçot dərəcəsinin əsaslandırılması.

Qeyri-maddi aktivlərin və əqli mülkiyyətin qiymətləndirilməsində müqayisə yanaşmasının tətbiqi. Qiymətləndirmənin məlumat bazasına qoyulan tələblər. Əsas qiymətləndirmə prosedurları. Müqayisə yanaşmasının metodları.

Qeyri-maddi aktivlərin və əqli mülkiyyətin qiymətləndirilməsində xərc yanaşmasının tətbiqi. Xərc yanaşmasının əsas prosedurları. Qiymətləndirmənin məlumat bazasına qoyulan tələblər. Qeyri-maddi aktivlərin iqtisadi xidmət müddəti, köhnəlməsinin növləri və köhnəlmənin müəyyən edilməsinə yanaşmalar. Xərc yanaşmasının metodları.

Qeyri-maddi aktivlərin və əqli mülkiyyətin kommersiya istifadə formaları. Lisenziyalaşdırma qeyri-maddi aktivlərin və əqli mülkiyyətin kommersiyalaşdırılmasının əsas forması kimi. Lisenziyanın qiymətinə təsir edən amillər.

Qeyri-maddi aktivin yekun dəyərinin əsaslandırılması və qiymətləndirmənin nəticələrinin razılaşdırılması.

Ədəbiyyat

1. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (2, 4, 135, 723, 724, 725, 727, 728, 730 və 731-ci maddələr)

3. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi (13, 106, 113, 114, 117, 118 və 144-cü maddələr)

4. 38 №-li "Qeyri-maddi aktivlər" adlı Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı

5. AMQS 5 - Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi

6. AMQS 6 - Qeyri-maddi aktivlərin qiymətləndirilməsi

7. X.H.Kazımlı və b. Əmlakın qiymətləndirilməsi. Dərslik, Bakı, 2010.

8. Федотова М. А., Леонтьев Б. Б., Мамаджанов Х. А. и др. Оценка стоимости нематериальных активов и интеллектуальной собственности. Учебник. Москва ИНФРА-М , 2018

9. А.Н.Асаул и др. Оценка нематериальных активов и интеллектуальной собственности : учебное пособие. Москва : Издательство Юрайт, 2021

10. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar və 210 Qeyri-maddi aktivlər

6. Kreditor borcların və digər öhdəliklərin, debitor borcların, material ehtiyatlarının və digər aktivlərin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Əmtəə-material ehtiyatları və onların təsnifatı. Ehtiyatların bazar dəyərinin qiymətləndirilməsi üsulları. Likvidlik düzəlişləri.

Debitor borcların təsnifatı və xüsusiyyətləri. Debitor borclarının qiymətləndirilməsində diskontlaşdırma metodu. Debitor borclarının real dəyərinin qiymətləndirilməsi üzrə digər üsullar.

Maliyyə qoyuluşlarının (maliyyə aktivlərinin) qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri və onların təsnifatı. Qiymətləndirmə üçün məlumat bazası və onun saxlanması. Səhm və borc qiymətli kağızlarının qiymətləndirilməsi. Məsuliyyətin qiymətləndirilməsi.

Öhdəliklərin növləri və onların cari dəyərinin qiymətləndirilməsi. Kreditor borcların, uzunmüddətli və qısamüddətli kreditlərin və bank kreditlərinin, kapitalın dəyəri. Müəssisənin kapitalının dəyəri.

Ədəbiyyat

1. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (bölmə 6-7)

3. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi.(13, 14, 16, 50-2., 57.6., 58.8., 58.13., 58.13-1., 58.14., 58.16., 69, 71-1., 71-2., 89.13.- 89.14.7., 102.1.37., 106.1.31., 108.1., 139, 159, 162, 164.149-1., 165, 166, 167, 170, 175, 182, 187,190, 191, 199.17. və 207.10-cu maddələr)

4. 2 №-li "Ehtiyatlar" adlı və 37 №-li "Yaradılmış ehtiyat fondları, Şərti öhdəliklər və Şərti aktivlər" adlı Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı.

5. AMQS -8 Maliyyə hesabatı və müvafiq mühasibat hesabatları üçün qiymətləndirmə

6. AMQS 9 - Ssuda təminatı, girov və borc öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi

7. Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı

8. Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartları (İFRS)

9. Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları

10. Devid Aleksandr, Anne Britton, Ann Yorissen, Maliyyə hesabatının Beynəlxalq Standartları: nəzəriyyədən praktikaya. Bakı, 2010.

11. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106, Ümumi Standartlar və 500 Maliyyə Alətləri, BQS 230 Ehtiyyatlar

7. Təbii sərvətlərin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Təbii ehtiyatlar üzərində mülkiyyət hüququ. Təbii sərvətlər mülkiyyət hüququnun obyektləri və subyektləri. Təbii ehtiyatların növləri.

Təbii sərvətlərin iqtisadi qiymətləndirilməsinin hüquqi əsasları. Təbii resursların mülkiyyət hüququnun müəyyən edilməsi.

Təbii resursların növləri (bərpa olunan və bərpa olunmayan) və onların davamlı inkişaf, ətraf mühitin mühafizəsi və iqtisadi planlaşdırma baxımından qiymətləndirilməsi.

Təbii resursların qiymətləndirilməsində istifadə olunan əsas anlayışlar. İqtisadi, ekoloji qiymətləndirmə üsulları. Ümumi iqtisadi dəyər və qiymətləndirmə. Təbii resursların qiymətləndirilməsi konsepsiyaları (xərc-fayda, bazar, kombinələşmiş), qeyri-bazar qiymətləndirilməsi (səyahət xərcləri modeli, hedonik qiymət metodu)

Təbii resurslardan istifadəni tənzimləyən müvafiq qanunlar, qaydalar.

Təbii resursların iqtisadi qiymətləndirilməsi. Mineral resursların təsnifatı və qiymətləndirmə obyekti kimi xüsusiyyətləri. Təbii resursların qiymətləndirilməsi metodları.

Təbii ehtiyatların istismarı zamanı ətraf mühitə dəyən zərərin hesablanması.

Torpaq resurslarının iqtisadi qiymətləndirilməsi. Qiymətləndirmə obyekti kimi meşə resursların xüsusiyyətləri və iqtisadi qiymətləndirilməsi metodları. Azərbaycan Respublikasının torpaq ehtiyatlarının aqroekoloji və iqtisadi qiymətləndirilməsi.

Torpaq sahəsinin alınması ilə əlaqədar orada olan daşınmaz əmlakın özgəninkiləşdirilməsi, torpağa mülkiyyət hüququnun xüsusiyyətləri ilə bağlı münasibətlərinin qiymətləndirilməsinin mülkü hüquqi əsasları.

Su resursların təsnifatı və idarə olunması. Su ehtiyatlarının iqtisadi qiymətləndirilməsinə metodoloji yanaşma. Hidrosferin iqtisadi-ekoloji qiymətləndirilməsi.

Ekosistem xidmətlərinin və bioloji müxtəlifliyin xüsusiyyətləri. Ekosistem xidmətlərinin iqtisadi qiymətləndirilməsi metodologiyası. Bioloji müxtəlifliyin iqtisadi qiymətləndirilməsi metodologiyası.

Meşə, heyvan aləminin, bitki növlərinin (fitosanitar),yerin təki resurslarının, mineral xammal ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi

Dövlət ekoloji ekspertizasının məqsəd və vəzifələri. Dövlət ekoloji ekspertizasının keçirilməsi qaydası, rəyin verilməsi. Dövlət ekoloji ekspertizası rəyinin yerinə yetirilməməsinin nəticələri və səhv rəyə görə ekspertlərin məsuliyyəti.

Ehtiyatların qiymətləndirilməsində yanaşma və metodlar: bazar yanaşması, gəlir yanaşması – “aşağıdan yuxarı” və “yuxarıdan aşağı” metodları. Xərc yanaşması – əvəzetmənin cari dəyər metodu.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (13, 14, 29, 59, 78 maddələr)

2. “Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

3. Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı, Raibə Cəfərova, Bakı, 2014

4. “Təbii ehtiyatların kəşfiyyatı və qiymətləndirilməsi” adlı 6 №-li Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartı.

5. Ətraf mühitin iqtisadiyyatı. R.Ş. Həsənov. Dərslik. Bakı, 2022

6. Mülki Məcəllə (4,6,14,16,21, 135,152,153,154, 155,156,157, 169,172,174,207,218,398, 478,523,567, fəsil-29 paraqraf 2, 592.1.1,597, 622)

7. Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsi (maddə 1, 21, 24)

8. Azərbaycan Respublikasının Meşə məcəlləsi (1, 36, 41)

9. “Heyvanlar aləmi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (maddə 1, 31,50)

10. “Fitosanitar nəzarəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (maddə 1,5,14, 20, 29)

11. X.H.Kazımlı və b. Əmlakın qiymətləndirilməsi. Dərslik, Bakı, 2010.

12. “Yerin təki haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (maddə 1,10,29,)

13. Qaz təchizatında mühafizə zonaları və təhlükəsizlik tədbirləri qaydaları. (maddə 1,)

14. Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi (maddə 40,94,95)

15. С. А. Мамонтова, О. П. Колпакова. Оценка земельных и природных ресурсов. 2020

16. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar. BQS 230 Ehtiyyatlar

8. Dəymiş zərərin, əldən çıxmış mənfəətin və risklərin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Mülkiyyətə dəyən zərər: “fiziki zərər” və “maddi zərər”. İtki zərərin pul formasında ifadəsi kimi. Zərərin qiymətləndirilməsi metodologiyasında birbaşa və dolayı itkilərin uçotu. Birbaşa itkilər sağlamlığa, əmlaka və ya əmlak maraqlarına birbaşa zərər kimi. Dolayı itkilər müəssisənin bir müddət normal fəaliyyətini həyata keçirə bilməməsi nəticəsində yaranan zərər (itirilmiş mənfəət, qarşı tərəflər qarşısında öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi

səbəbindən iddia və məhkəmə çəkişmələri şəklində itkilər, təşkilatın imicinin itirilməsi, işlərin hüquqi həlli xərcləri və s.) kimi.

Zərərlərin qrupları:

- Müəssisənin əmlakına dəymiş zərər.
- İstehsalın azalması və ya dayanması nəticəsində mənfəətin itirilməsi ilə bağlı itkilər.
- Şəxsi heyətin həyatına və sağlamlığına dəyən zərər.
- Ətraf mühitə dəyən zərər.
- Üçüncü şəxslərə birbaşa zərər vurmaq.
- İstehlakçılara məhsul və ya xidmətlərin tədarükü ilə bağlı itkilər.

Riskin mənşəyi və mahiyyəti barədə ümumi yanaşmalar. Risk ehtimalının kəmiyyət qiymətləndirilməsi metodologiyası. Risk, qeyri-müəyyənlik və itkilər arasındakı qarşılıqlı əlaqə. Müəssisənin müflisləşmə ehtimalı riskinin təhlili və qiymətləndirilməsi metodologiyası.

Maliyyə risklərinin təsnifləşdirilməsinin ümumi sxemi və qiymətləndirilməsi üsulları. Sahibkarlıq və kommersiya risklərinin qiymətləndirilməsi üsulları. Firmadaxili və bazar risklərinin təhlili və qiymətləndirilməsi

Ədəbiyyat

1. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
2. "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu
3. "Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində dəyən sosial-iqtisadi və ekoloji zərərin qiymətləndirilməsi və hesablanması Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı № 192, 2021.
4. 36 №-li "Aktivlərin Qiymətdən düşməsi" adlı Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartı
5. Silahlı erməni təcavüzü: Azərbaycan Respublikasının itki və tələfatları İtki və tələfatların qiymətləndirilməsində beynəlxalq təcrübə və metodoloji yanaşmalar. Bakı 2016
6. X.H.Kazımlı, İ.Q.Quliyev. İqtisadi risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi, dərs vəsaiti, Bakı, 2011
7. X.H.Kazımlı, İ.N.Məmmədov. Təsərrüfat risklərinin idarə edilməsi. Monografiya. Bakı, Xəzər Universitetinin Nəşriyyətı, 2019
8. İ.N.Məmmədov. Banklarda risk menecmenti. Monoqrafiya. Bakı, "Füyuzat" 2021
9. X.H. Kazımlı. İtki və Tələfatlar: Onların hesablanmasının beynəlxalq metodologiya. "OL npkt", Bakı, 2015
10. Д.А Иванова — Возмещение реального ущерба и упущенной выгоды: Учебник. - М.: 2004
11. Догиль Л.Ф. Управление рисками и страхование в бизнесе. уч.-метод. пособие. «Мисанта», Минск, 2014
12. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar, BQS 400, BQS 500

9. Xidmətlərin qiymətləndirilməsi

Qiymətləndirmənin fundamental anlayışları. Qiymətləndirmə dəyəri və onun növləri: bazar dəyəri, investisiya dəyəri, ədalətli dəyər, qalıq dəyəri, bərpa dəyəri, əvəzetmə dəyəri, xalis reallaşdırma dəyəri, sinergetik dəyər, likvid dəyər, cari istifadə dəyəri, daha effektiv istifadə dəyəri, məcburi satış dəyəri anlayışları. Dəyərə təsir edən amillər sistemi. İqtisadi, sosial, hüquqi və fiziki amillərin qiymətləndirmə obyektinin dəyərinə təsiri. Makroiqtisadi göstəricilərin, sahəvi trendlərin və rəqabət mühitinin qiymətləndirməyə təsiri. Qiymətləndirmənin prinsipləri (əvəzetmə, faydalılıq, gözləmə, daha yaxşı və səmərəli istifadə və s.). Risk və gəlirlilik nisbətləri. Diskontlaşdırma və kapitallaşdırma anlayışları. Dəyərin bölüşdürülməsi. Nizamlı ləğv etmə. Geri icarə.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti və ona olan tələblər. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin əsas əlamətləri, növləri, məqsədləri və istiqamətləri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin zəruri edən iqtisadi mühit və amillər. Qiymətləndirmənin məqsəd və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətinin obyektləri və subyektləri. Qiymətləndirmənin aparılması üçün əsas. Məcburi qiymətləndirmə halları.

Qiymətləndirməyə ümumi yanaşmalar və metodologiya: Müqayisə yanaşmasının mahiyyəti, tətbiq sahəsi, prinsip və metodları. Analoqların seçilməsi, müqayisə vahidləri, müqayisə elementləri və düzəlişlərin edilməsi qaydaları. Gəlir yanaşması: birbaşa kapitallaşdırma metodu və diskontlaşdırılmış pul axınları metodu. Xərc yanaşması: bərpa və əvəzetmə dəyərinin hesablanması. Köhnəlmə (amortizasiya) növlərinin (fiziki, funksional, iqtisadi, mənəvi, texniki və kimyəvi) müəyyən edilməsi. Məcmu (ümumi) köhnəlmə. Müqayisə vahidləri. Yanaşmaların uzalşdırılması. Metodun seçilməsi: qiymətləndirmə tapşırığından asılı olaraq optimal yanaşmanın əsaslandırılması.

Milli və Beynəlxalq Qiymətləndirmə Standartlarına görə qiymətləndirmənin nəticələri haqqında hesabata tələblər: işin əhatə dairəsi, qiymətləndirmə tapşırığı, dəyər bazaları, qiymətləndiricinin prinsipi, qiymətləndirmədə keyfiyyətə nəzarət, qiymətləndirmə modelləri, sənədləşmə və hesabatlıq. Qiymətləndiricinin və qiymətləndirici təşkilatın hüquq və vəzifələri. Müstəqil və daxili qiymətləndirici. Sifarişçinin (mülkiyyətçinin) hüquq və vəzifələri. Qiymətləndirmə fəaliyyətində məhdudiyyətlər. Qiymətləndirmə təşkilatlarında keyfiyyət idarəetmə sisteminə dair tələblər. Qiymətləndirmənin aparılmasına görə xidmət haqqı. Qiymətləndiricilər Palatasının fəaliyyətinin təşkili. Qiymətləndirmə fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün Qiymətləndiricilər Palatasına üzvlüyə qəbul. Qiymətləndiricinin məsuliyyəti və fəaliyyətinə xitam verilməsi.

Mülki hüquqda xidmətlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı münasibətlərin əsas anlayışları, xidmətin növləri, subyektləri, obyektləri, öhdəliklərin yerinə yetirilməsi qaydaları. Sığorta, bank, turizm, lizinq, və mülkü qanunvericilikdə göstərilmiş xidmətlərin qiymətləndirilməsinin əsasları.

Xidmət keyfiyyətinin maddi, qeyri-maddi və psixoloji elementləri. Xidmətlərin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan SERVQUAL metodologiyası. SERVQUAL

metodologiyası üzrə xidmətin keyfiyyət meyarları. Metodun praktiki tətbiqi zamanı anket sorğularından istifadə.

Xidmət istehlakçılarının Likert şkalasından istifadə etməklə reytinq bəyanatlarının qiymətləndirilməsi. Keyfiyyət əmsalı.

SERVQUAL metodologiyasının otel biznesi üçün LODGSERV, ictimai iaşə xidmətləri üçün DINESERV və pərakəndə ticarət xidmətləri üçün keyfiyyət şkalası variantları. Metodun səhiyyə, bank, telekommunikasiya xidmətləri, kitabxana və informasiya xidmətləri, polis xidmətləri və s. üçün modifikasiyaları. Milli mentalitet və xidmətin keyfiyyət komponentləri.

Xidmətlərin keyfiyyətini qiymətləndirilməsində "Gizli alıcı" metodu. Metoddan istifadə zamanı xidmət təşkilatının adi müştəriləri kimi təlim keçmiş mütəxəssislərin cəlb edilməsi.

E.R. Kedotta və N. Terdjen metodu xidmətin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi üsulu kimi. Metodun xidmət elementlərinin tipologiyası. İstehlakçı qavrayışının xarakterindən asılı olaraq kritik, neytral, qaneedici, məyusedici xidmət elementləri.

Xidmət sahələrini qiymətləndirilməsi. turizm sahəsinin qiymətləndirilməsinin hüquqi əsasları. Restoran, bar və kafelərin qiymətləndirilməsi. Otellərin və otel xidmətlərinin qiymətləndirilməsi. Məktəb və uşaq bağçaları qiymətləndirilməsi. Universitet və akademiyaların qiymətləndirilməsi. İdman və fitness klubları qiymətləndirilməsi. Tibb klinikalarının qiymətləndirilməsi. Ofis, plaza, kotec və villaların qiymətləndirilməsi. Yaşayış komplekslərin qiymətləndirilməsi. Sanatoriya və istirahət mərkəzlərinin qiymətləndirilməsi.

Ticarət, ictimai iaşə, məişət və digər növ xidmət, satış sahələrinin qiymətləndirilməsi.

Poçt, rabitə, nəqliyyat, yüksək texnologiyalar, informasiya kommunikasiya xidmət sahələrinin qiymətləndirilməsi

Tikinti, miqrasiya xidmət sahələrinin qiymətləndirilməsi

Dövlət qurumlarında elektron xidmətlərin, informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin qiymətləndirilməsi.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (13, 14, 29, 30, 39, 59, 73-cü maddələr)
2. "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
13,29, 38, 46, 47, 48, 49, 50, 51, mad.637, 639, fəsil 41 və 42, fəsil 61)
4. AMQS 5 – Qiymətləndirmə hesabatının tərtibi
5. X.H.Kazımlı və başqaları. Qiymətin əmələ gəlməsi, dərslik, Bakı, 2019
6. Курочкина, А. Ю. Управление качеством услуг. Учебник и практикум - 2-е изд., Москва, 2024
7. "Azərbaycan Respublikasında ticarət, ictimai iaşə, məişət və digər növ xidmət Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin Qərarı, Bakı şəhəri, 3 aprel 2014-cü il, № 94 (maddələr. 2,4,9)
8. "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu

9. “Turizm haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (maddə 1, 7)
10. “Nəqliyyat haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu
11. “Rabitə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu
12. “Telekommunikasiya haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu
13. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu
14. Dövlət qurumlarında elektron xidmətlərin, informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin qiymətləndirilməsi qaydaları-Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin Kollegiyasının 2020-ci il 2 noyabr tarixli 200109500028 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir. (maddə 4,5, 6,)
15. “Mehmanxanaların (hotellərin) ulduz kateqoriyaları üzrə qiymətləndirmə meyarları”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyinin kollegiyasının qərarı № 3-46/3-2-4KQ/23 Bakı şəhəri 2, may 2023-cü il
16. “Qaz təchizatı” haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanun
17. Ə. Əliyev, E. Aslanov. “Beynəlxalq turizm hüququ”. Bakı, 2011.
18. M. Əhmədov. Xidmət sahələrinin marketinqi. Dərs vəsaiti. Bakı, 2015
19. Beynəlxal Qiymətləndirmə Standartları 100-106 Ümumi Standartlar. BQS 500